

Jussi Adler-Olsen

Het Washingtondecreet

Vertaald door Kor de Vries

2017 Prometheus Amsterdam

Woord vooraf

Als er iets is in de wereldgeschiedenis waar je zeker van kunt zijn, dan is het dat je nergens zeker van kunt zijn. Niets is eeuwigdurend en niets is onvergankelijk. Wie gisteren de held was, is morgen de schurk, en grote wereldrijken komen en gaan. Alles bestaat uit periodes. Het rijk van de Feniciërs, het Romeinse Rijk, het Frankische Rijk, de imperiums van de Ottomanen en de Byzantijnen, het Egypte van de farao's, Hellas, de wieg van de democratie. Allemaal wereldmachten die zijn verdwenen.

Soms duurt het honderden jaren, andere keren gebeurt het plotseling.

Wie had gedacht dat een enkele gebeurtenis op 11 september 2001 de stabiliteit van de wereld volledig zou kunnen veranderen? Wie had kunnen vermoeden dat een enkel schot in Sarajevo een wereldoorlog kon veroorzaken met miljoenen doden tot gevolg? Dat een supermacht als de Sovjet-Unie en het hele Oostblok in heel korte tijd in elkaar konden storten? Dat Adolf Hitler er in vredetijd zonder problemen mee kon weggemen in een enkele nacht de complete SA-top te vermoorden? En wie zou met de Honderdjarige Oorlog, de Kruistochten en de Inquisitie in het achterhoofd durven voorspellen dat het hoofdthema van oorlog en onrust in de wereld in de eenentwintigste eeuw religie in al haar mogelijke verschijningsvormen zou kunnen worden? Of dat twaalf spotprenten de islamitische wereld in grote woede wisten te verenigen?

In 1975 ontvolkte de Rode Khmer van Pol Pot week na week alle grote steden in Cambodja, en een ongekend schrikbewind was realiteit. Sinds die tijd zijn overal in de wereld vergelijkbare radicale

omwentelingen binnen een aantal weken of maanden te zien geweest: in Indonesië, in Khomeini's Iran, in het Joegoslavië van Milošević en Karadžić, in Rwanda en in Idi Amins Oeganda. Volkeren zijn vervolgd, gedeporteerd en gezuiverd, wetten en gerechtshoven buiten werking gesteld, en de zogenoemde beschaafde landen proberen zich tegen zulke toestanden te beschermen met alle beschikbare democratische middelen: wetgeving, jurisprudentie, regels en verordeningen.

In Europa zoeken we de vrede in onze EU-gemeenschap, en daarom worden nieuwe lidstaten als vanzelfsprekend en met zorg uitgenodigd om mee te doen. Dat is de veiligste weg naar stabiliteit in ons deel van de wereld, vinden onze politici. De vraag is dan of we vergeten dat we tegelijkertijd bezig zijn met het opbouwen van een supermacht, die in het kielzog van deze vreedzame bedoelingen onvermijdelijk andere grootmachten cultureel, militair en economisch zal uitdagen. Rusland, China en een eventueel toekomstig verbond van Arabische of islamitische staten lijken in ieder geval niet direct voordeel te kunnen halen uit deze expanderende EU-politiek.

George Washington, de eerste president van de vs, zei ooit: 'Je kunt geen enkel land méér vertrouwen dan zijn eigen interesses toestaan, en geen enkele behoedzame staatsman of politicus zal van deze regel afwijken. Dat nationale interesses sterker zijn dan ideologie.' Ondanks deze woorden, en hoewel de wereldgeschiedenis ons vertelt dat stabiliteit op langere termijn nergens bestaat, hebben de opvolgers van Washington in het presidentsambt er telkens opnieuw voor gestreden dat de vs veel bijdroegen aan het veiligstellen van de zogenaamde stabiliteit in de wereld, en vele onderdrukte volkeren en mensen zijn dit land grote dankbaarheid verschuldigd. Maar terwijl dit allemaal heeft plaatsgevonden, heeft datzelfde land een aantal grondwettelijke aanpassingen ondergaan die het Witte Huis zelf *'the biggest restructuring of the federal government since 1947'* heeft genoemd. Een herstructurering van het constitutionele apparaat die in verkeerde handen en onder verkeerde omstandigheden onvoorspelbare consequenties kan krijgen. Consequenties die je gemakkelijk kunnen doen terugdenken aan landen waar Amerikaanse troepen in de loop der tijd meenden te hulp te moeten schieten.

Met de oprichting van het ministerie van Binnenlandse Veilig-

heid, de *Department of Homeland Security*, heeft president George W. Bush ervoor gezorgd dat alle veiligheidsdiensten in de vs onder één bestuur bij elkaar zijn gebracht en worden gecoördineerd, en het verschil tussen deze structuur en vergelijkbare veiligheidsapparaten in Stalins Sovjet-Unie en in Hitlers Derde Rijk moet in de allereerste plaats worden gezocht in de manier waarop men van plan is het ministerie te leiden met betrekking tot de eigen burgers. Want het ministerie is opgericht na 11 september 2001, met als primair doel het land te beschermen tegen terroristen van buitenaf, maar de mogelijkheid om de eigen burgers in de gaten te houden en te controleren is wel degelijk eveneens aanwezig.

In deze roman, *Het Washingtondecreet*, vallen de omstandigheden zo ongelukkig uit dat een Amerikaanse president ongewild zijn oordeelsvermogen verliest en ondanks al zijn goede bedoelingen de ontwikkeling van het land beïnvloedt, zodat het met een onvoorstelbare snelheid in een situatie belandt waarin dit ministerie kan worden misbruikt, samen met het Federaal Bureau voor Rampenbestrijding (FEMA) en de gewapende strijdkrachten, en waarbij alle grondwettelijke veiligheidsventielen buitenspel worden gezet.

Dat is al eerder gebeurd, en dat zal opnieuw gebeuren. Soms verbaas je je over hoe snel het kan gebeuren, maar zo is het met de tijdfactor. Die kan buitengewoon onverwacht zijn.

Mijn vader, die arts en theoloog was, hoorde een keer hoe een man in zijn rolstoel naar het heilige water van Lourdes werd gereden en de wonderbaarlijke gebeurtenis beleefde dat zijn gebroken been dat niet wilde genezen opeens aan elkaar groeide, zodat hij naar de oever kon lopen. De genezing werd beschouwd als een groot wonder, maar mijn vader, die bijzonder nuchter van aard was, zag het anders.

‘Wat is er wonderbaarlijk aan dat een slecht been geneest?’ vroeg hij. ‘Nee, daar is volstrekt niets wonderbaarlijks aan. Nou ja! Het enige waarover je je misschien lichtelijk kunt verbazen is dat het in zo’n relatief kort tijdsbestek is gebeurd.’

Jussi Adler-Olsen

‘Laat een baan bij de overheid een trotse, interessante carrière zijn. Laat iedere man en vrouw die in dienst van de regering werkt, ongeacht waar en op welk niveau, de komende jaren vol trots kunnen zeggen: “Ik heb de regering van de Verenigde Staten gediend toen ons land in nood verkeerde.”’

John F. Kennedy – Toespraak tot het congres over ‘The State of the Union’, 30 januari 1961.

Proloog

16 jaar eerder

De kleine Pete Bukowski had minstens een uur onder het bord op hoofdweg 460 in het centrum van Wakefield staan turen naar de weg in de richting van Jarratt. De olie spuitende Buick met zijn bonkende zuigers was van grote afstand te horen, maar behalve de schrale wind en het monotone gekraak van het uithangbord van de Plantation Peanutswinkel was alles stil. Dan kwam zijn vader vandaag niet.

De jongen schraapte met zijn gymschoenen door het grind en probeerde zijn teleurstelling te verbijten. Hij had hier al heel wat keren gestaan en wist dat er nog meer dagen als deze zouden volgen, want zo was het gegaan sinds zijn vader een bijbaan had gekregen in Greenville Correctional Center, waar hij het rechterbeen van ter dood veroordeelden in de elektrische stoel moest vastmaken. Als hij dat had gedaan, en de ochtend was om en zijn dienst zat erop, dan ontmoetten ze elkaar altijd voor de notenwinkel, waarbij Pete een van die grote blauwe blikken gemengde noten kreeg. Want het baantje bij de executies leverde extra geld op en vrije dagen, die niet gangbaar waren in het huis van gevangengehouden Bukowski, en de kinderen hielden daarom nauwkeurig bij wie er moest worden geëxecuteerd en wanneer.

In de stad hadden de mensen al lange tijd de spot gedreven met gouverneur Jansen omdat hij soft zou zijn geworden. Sommigen noemden hem een *liberal*, maar de Canastajongens van Ivor noemden hem een lachwekkende, laffe communistische lul-de-behanger, en Petes vader mocht hem ook niet. Als gouverneur Jansen een terechtstelling opschortte, moest het gezin Bukowski het doen zon-

der die inkomsten, en ook al werd de gevangene niet op het vastgestelde moment geëxecuteerd, toch had zijn vader de hele volgende dag een spierwit gezicht van de spanning. Zulke dagen teerden op de krachten van het gezin Bukowski en iedereen in huis was dan geprikkeld. Zijn vader vervloekte de gouverneur en gooide de ene na de andere Budweiser achterover, tot hij tegen Pete en zijn moeder begon te schreeuwen. Pete had een hekel aan die dagen, en daarom had hij ook een hekel aan gouverneur Jansen. Hij kreeg bij de volgende verkiezingen in ieder geval niet de stemmen van de Canastajongens en van zijn vader, dat was zo zeker als wat, en als Pete ooit de kans kreeg, kreeg Jansen ook zijn stem niet.

Pete telde de zware vrachtwagens die uit Petersburg kwamen en probeerde vooruit te denken. Vanavond gingen ze een quiz kijken op tv, daar was zijn vader gek op. Er deed een meisje aan het programma mee dat alles wist. Ze noemden haar Doggie, en telkens wanneer ze haar naam noemden, gierde Pete van het lachen. Als ze vanavond maar goed op dreef was en telkens de juiste antwoorden gaf, dan dronk zijn vader waarschijnlijk niet zoveel.

Hij tuurde nog een keer naar het noorden en liep daarna langs de weg bij de winkel met de lekkernijen vandaan.

De volgende executie was over een week, en dat was iemand die het verdiende, zei iedereen. Een van die zwarten, die nergens spijt van had. Een van hen die zijn tijd had uitgezeten.

Zo lang kon hij best wachten op zijn grote blik met gemengde noten.

I

Hetzelfde najaar

Hoewel ze nog maar veertien was, wist Doggie het heus wel.

Zoals ieder sprookje een begin heeft, krijgt het ook een einde. Voor Doggie eindigde het sprookje op de ergst mogelijke manier.

Het begon er allemaal mee dat het kantoor van gouverneur Jansen het grootste lokale televisiestation van Virginia een voorstel stuurde voor een nieuw quizprogramma en een startkapitaal verschafte om het te ondersteunen.

Het moest een aardrijkskundige quiz zijn, waarbij iedereen werd uitgenodigd om mee te doen die antwoord kon geven op de vraag wat de dichtstbevolkte stad van China is, en de lokale zender hapte toe.

Toen de schijnwerpers in de studio eindelijk aangingen, waren er slechts 48 deelnemers overgebleven na de afvalronde, en het was een ware sensatie dat onder de uitverkorenen een veertienjarig meisje was. Men moest de spanning er vier weken lang in houden, want sponsor Lethermans Autobanden en het campagnekantoor van gouverneur Jansen wilden waar voor hun geld en hun inzet.

De eerste twee afleveringen werden 's middags uitgezonden, maar toen vond het programma zijn weg naar primetime, een ongehoord goede reclame voor Lethermans Autobanden. Al snel konden ze de vraag niet meer aan, zodat de auto's in de werkplaatsen stof stonden te vergaren en de mensen woedend waren. Dat was wat Lethermans Autobanden aan die campagne overhield.

Ondertussen riep de gezamenlijke pers heel vlug het schoolmeisje met de charmante lach uit tot degene aan wie het succes te dan-

ken was, en meer dan driekwart van de bevolking in de staat Virginia liet de andere televisiezers in de steek.

Het was een nieuw record. Het quizprogramma *Rondom de Chinese Muur* was puur volksvermaak. De verkoop van snacks en six-packs steeg drastisch op de dagen van uitzending.

Zoiets kon televisiemensen dolgelukkig maken.

In Commonwealth Virginia wedde vrijwel iedereen op de afloop. Iedereen had zijn of haar favoriet. Velen gaven de voorkeur aan de sheriff uit een van de kleinste county's van de staat, anderen aan een weelderige blondine met siliconenborsten en slanke heupen, maar verreweg de meesten stemden op het meisje met de grote lachkuiltjes, de jongste deelnemer van de quiz, Dorothy Curtis, ook wel Doggie genoemd.

Ze was snel, ze wist meer dan de meeste volwassenen en ze lachte bevrijdend om de geforceerde grappen van de presentator, waardoor bij alles en iedereen de tranen in de ogen sprongen, en iedereen deed er alles voor om het te blijven volgen, zodat ze konden zien of het wicht het tot het bittere einde zou volhouden.

Drie weken en drie uitzendingen later kregen de televisiekijkers dan eindelijk hun drie winnaars – en wat voor winnaars. Gouverneur Jansen straalde als een Hollywoodster, de presentator zag zijn loon verdubbeld en de kranten gingen uit hun dak. Populairdere winnaars waren niet mogelijk, afgezien dan van de blondine die er in de laatste ronde uit vloog, maar in plaats daarvan haar eigen praatprogramma kreeg waarin ze haar attributen in de strijd kon gooien.

De winnaar van de eerste prijs werd een gezette zwarte vrouw, Rosalie Lee uit New York, die toevallig voor de allereerste keer ooit in Virginia was om haar zus Josefine te bezoeken. Deze Rosalie was een prachtvrouw, met een rijtje parelende tanden, een bulderende lach en vluchtige blikken naar het publiek, en maar weinigen konden zoals zij zitten nadenken over een antwoord, waardoor de mensen tot waanzin werden gedreven. Maar winnen deed ze.

Met maar een punt minder eindigde T. Perkins, een kleurloze, albinoachtige maar vriendelijke sheriff uit een van de allerkleinste districten in het noordwesten van Virginia, een man die ooit, heel lang geleden, een van de beste darters van het land was geweest. Ten slotte, als een mooie nummer drie, eindigde Doggie Curtis, het meisje met de lachkuiltjes. Wat een triomf. Nee, populairder en

verschillender konden de winnaars niet zijn, en alle betrokken partijen waren tevreden. Hoe zou een bevolkingsgroep zich met deze drie gepasseerd kunnen voelen? Dat was gewoon onmogelijk.

De drie gelukkige winnaars, Rosalie Lee, T. Perkins en Doggie, waren onvoorbereid toen de tot dan toe geheimgehouden prijzen op tv aan hen werden overhandigd. Behalve een contant geldbedrag voor alle drie zouden ze namelijk niets minder dan naar de andere kant van de wereld reizen.

Met name voor Doggie was het eenvoudigweg niet te bevatten. Ze gingen samen met gouverneur Bruce Jansen en zijn staf naar China. Ze zouden dat gesloten land in gaan, en alles werd betaald.

Doggie bloosde van trots. Ze zouden twintig dagen op rondreis gaan door het land, samen met een officiële Chinese delegatie.

Het klonk als een echt sprookje.

De dag erna schreven de lokale kranten dat het een geniale pr-stunt was, en zelfs Jansens tegenstanders en mensen van de landelijke tv-zenders knikten bewonderend. Gouverneur Jansen wist altijd overal het beste uit te halen, dat was weer eens duidelijk aangetoond.

Doggies vader was trots op het goede stel hersenen van zijn dochter, maar was niet blij met de prijs. Hij was republikein, ultraconservatief, en had een hekel aan de uit een welgestelde familie stammende democraat Bruce Jansen. 'Jansen is een klootzak,' schreeuwde hij. 'Jij gaat niet meewerken aan zo'n pr-stunt, of dat zo'n godvergeten onbetrouwbare democraat de politieke carrièreladder omhoog wordt geduwd!' Daarom verbood hij Doggie mee te gaan, en daarom moest Doggies moeder hem ongelooflijk hard onder druk zetten om te zorgen dat hun dochter toch mee mocht.

Het lot wilde dat het de laatste keer was dat Doggie hen hoorde ruziemaken. Slechts vijf maanden daarna waren haar ouders gescheiden na een gigantisch conflict over geld en ouderlijk gezag, en Doggie werd aan haar moeder toegewezen. In plaats van haar vaders naam kreeg ze haar moeders meisjesnaam.

In zekere zin had haar vader gelijk. Het was allemaal een pr-stunt, maar wat dan nog? Gouverneur Jansen deed het knap. Hij had van drie gewone mensen publiekslievelingen gemaakt, en via hen had

hij alle zeven miljoen inwoners van Virginia mee uitgenodigd naar het mysterieuze land. Overal werd erover gesproken, dus het was echt goed gelukt de schijnwerpers op Jansens mediashow te richten. Zelfs de schoolkrant, zelfs de damesbladen, zelfs haar vaders oersaaië hotelmagazines schreven erover. Iedereen wilde met Doggie praten. Van de 34 kranten had ze van 21 de vraag gekregen of ze zich wilde laten interviewen of haar dagboekaantekeningen wilde verkopen. De *Virginian-Pilot* bood het meest, maar die namen dan ook honderd foto's van haar op haar moeders veranda.

Ja, de pr-stunt was echt gelukt. Het was gouverneur Bruce Jansen met een enkele omhelzing gelukt iedereen in zijn hart te sluiten en zich bij de mensen geliefd te maken. Het kon best zijn dat hij berekenend was, maar een klootzak was hij dus niet. Hij was gewoon geweldig.

Doggie nam met bonkend hart al zwaaiend afscheid en stond in de zon te kijken naar de trap van een vliegtuig dat het zonlicht massaal reflecteerde. Ze was in Mexico geweest, in Puerto Rico en in ten minste twintig andere Amerikaanse staten, maar ze had nog nooit in zoiets groots en angstaanjagends gevlogen.

Toen ze bij haar stoel in het midden kwam, zat sheriff T. Perkins al met zware oogleden bij het raampje en maakte met een vergulde dart zijn nagels schoon. Een paar seconden later kwam de vrouw van gouverneur Jansen, Caroll Jansen, naar Doggie toe en tikte haar tegen haar wang. 'Jij bent een slimme meid, Doggie,' zei ze. 'Heel knap dat je de derde plaats hebt bereikt, heel knap. Wij zullen het vast en zeker heel gezellig krijgen met zijn tweeën.' Daarna knikte ze naar rechts en naar links en ging daarna een paar rijen verder naar voren zitten, tussen haar man en zijn onmisbare rechterhand Thomas Sunderland.

Toen kwam Rosalie Lee binnenstormen. Ze groette hartelijk, plantte haar donkere reuzenlijf half op Doggies stoel en begon een enorme papieren zak uit te pakken waarin coca-cola, koekjes en bijna elke verkrijgbare soort chocoladereep zaten. Zonder aansporing bood ze anderen uit haar schatkist aan. Zo was het ook geweest in de televisiestudio's. In Rosalie Lee's gezelschap zou niemand het aan iets ontbreken.

Daarna zat ze op haar meegebrachte lekkers te kauwen en onderhield Doggie met verhalen over New York, haar kleine apparte-

ment in de Bronx en over haar drie knappe zonen. In een handomdraai scheurde ze een volgende snackzak open en sloot schaterlachend haar relaas af door te vertellen hoe ze die heikneuter van een echtgenoot van haar eigenhandig de deur uit had geschopt.

Sheriff T. Perkins werd wakker van haar bulderende lach en keek verdwaasd om zich heen. Hij was een geduldig man, viel af en toe weer in slaap en zei niet veel. Hij was van de drie quizwinnaars overduidelijk degene die het meeste wist, maar hoewel Rosalie Lee in veel opzichten eenvoudig en beperkt kon overkomen: schijn bedriegt. Rosalies hersenen konden van het ene moment op het andere omschakelen en de meeste mensen het nakijken geven. Het had in ieder geval de uitslag van de quiz bepaald.

‘Wauw!’ Rosalie sperde haar ronde ogen wijd open en staaarde naar de Stille Oceaan onder hen. ‘Daarbeneden doorklieft de Molokai-breuklijn de oceaانبodem. Je kunt het bijna horen, vind ik, of niet dan?’ Een typische opmerking van Rosalie Lee.

Sheriff T. Perkins deed met tegenzin zijn slaperige ogen open. Hij had geen idee waar het over ging. Later legde hij uit dat hij meer dan drie dagen in touw was geweest zonder te slapen. Een sheriff kon immers niet zomaar even twintig dagen weggaan zonder eerst de zaken op zijn bureau af te handelen. Dat begreep toch iedereen?

Doggie in ieder geval wel.

Een paar uur later stak een jonge man, die sinds hun vertrek had geslapen, zijn hoofd over de vliegtuigstoelen heen. ‘Wesley Barefoot!’ zei hij met een stel fluorescerend witte tanden. ‘Nou, de volgende paar weken brengen we dus samen door. Jullie kennen mijn moeder wellicht? Zij is gouverneur Jansens secretaresse.’ Ze schudden hun hoofd.

‘Gefeliciteerd, trouwens,’ zei hij toen maar. ‘Ik heb net als iedereen alle afleveringen van de quiz gezien! Jullie waren echt waanzinnig goed!’

Ze glimlachten vriendelijk, wat de jongen onmiddellijk aangreep om passages uit zijn levensverhaal te vertellen. Hij studeerde rechten en hield van politiek en van Britse rockgroepen. Dat kregen ze te horen, net als een heleboel andere onbelangrijke zaken.

Doggie vond hem knap en hij rook nog lekker ook.

Toen een afvaardiging van fotografen, cameramensen en journalisten hen op het vliegveld van Beijing verwelkomde, nam Bruce Jansen zijn vrouwelijke gasten Rosalie en Doggie bij de arm. Het was er koud, stoffig en grijs, en iedereen praatte door elkaar. Na de verplichte vragen van de Chinese pers liet de gouverneur de twee vrouwen los en richtte zich tot de internationale pers, die een eindje verderop achter de in het blauw geklede Chinese soldaten stond.

Wie Doggie meteen opviel was een van de journalisten, een heel kleine man met sterke, donkere ogen en een wijkende haargrens, een man die zichtbaar meer aandacht kreeg dan de anderen en zonder aarzeling al zijn vragen beantwoord zag. Toen de bijeenkomst was afgelopen, verdwenen de gouverneur en zijn vrouw samen met twee Chinese ambtenaren in een zwarte limousine, de naaste medewerkers volgden in de tweede auto en de groep journalisten viel uiteen. Alleen de dwergachtige journalist met de donkere ogen leek belangstelling te hebben gekregen voor Jansens medepassagiers. Hij wenkte zijn cameraman en stevende rechtstreeks op het groepje af.

‘Hallo! Ik ben John Bugatti,’ zei hij met hese stem en hij schraapte zijn keel. ‘Ik werk voor NBC. Het is de bedoeling dat ik jullie en Jansens staf op jullie reis volg, dus zullen we niet even kennismaken?’

Van dichtbij zag je dat hij meer zomersproeten in zijn gezicht had dan ze ooit bij iemand anders had gezien, en Doggie viel een blok voor hem. Alles was prachtig, ze genoot van alles. De zorgen van haar vader waren volstrekt onnodig geweest.

Ze was in goede handen.

Voor Doggie Curtis was de laatste dag in Beijing net als alle andere dagen begonnen als een sprookje. De kleine groep Amerikanen was de dag gewoontegetrouw begonnen met het consumeren van het overdadige aanbod aan warme gerechten in de eetzaal, met een zee aan glimlachende Chinese bedienden om hen heen, en afgezien van Rosalie Lee en Caroll Jansen, die beiden leken te beschikken over een fijne motoriek die overeenkwam met die van een gestrande kwal, hadden ze de eetstokjes allemaal goed onder controle.

Doggie keek om zich heen. De felle kleuren op de muren en alle gesneden houten ornamenten werden versterkt door het licht van de grote raampartijen die uitkeken op de pagodes in de verte.

‘Weer een bijzonder prachtige en gezegende dag,’ zoals Caroll

Jansen iedere ochtend zei. Iedereen verheugde zich op wat er die dag zou gebeuren.

Doggie legde de eetstokjes neer en staarde voor de laatste keer naar de skyline van de stad en de schubachtige dakpannen van de dichte bebouwing van de *butongs*. Ze hadden door de lange, prachtige corridor van het Zomerpaleis gewandeld, de wind geroken aan het Beihaimmeer en zwijgend gekeken naar de rust die rond ‘De tempel voor de goede oogst’ hing. De dagen waren voorbijgevlogen en nu gingen ze met de bus naar de Zijdemarkt en daarna op officieel bezoek bij het consulaat, dat tegen de nauwe straatjes van de markt aan lag. Vanavond gingen ze naar het circus, en dan trokken ze verder het land in. Xi’an, de Gele Rivier, Hangzhou, Shanghai en daarna terug naar huis. Het was een kwestie van de dagen tellen en ervan genieten.

Als een explosie ontvouwde het gewoel van de Zijdemarkt zich voor hun ogen. Ten minste honderd piepkleine, afgebladderde houten kraampjes werden bemand met bijna volledig identiek geklede verkopers die het gezelschap met nieuwsgierige blikken volgden, alsof deze buitenlanders het vleesgeworden geluk vertegenwoordigden.

Het was opvallend stil op deze markt. Zelfs de weinige lokale burgers van Beijing die het gezelschap volgden als een soort honden waarvan je de volgende beweging niet kon voorspellen, waren volslagen stil. Niemand riep naar de leden van het gezelschap, niemand drong zich op.

‘Tjonge, wat heerst hier een handelsgeest, zeg. Nee, dan moet je eens zien hoe er in Hongkong of Taipei aan je geduwd en getrokken wordt,’ fluisterde John Bugatti naast Doggie. ‘Maar dat wordt waarschijnlijk over een paar jaar wel anders. Ook hier.’

Ze knikte en liet haar blik langs de volle kraampjes met stoffen en bonte kimono’s gaan, en stopte bij een zijden sjaal die perfect zou staan op haar moeders schouder.

‘Wat zou die kosten? Wat denk je dat er staat?’ vroeg ze aan Bugatti en ze wees naar een bordje met Chinese karakters.

Caroll Jansen was uit het niets achter hen opgedoken en pakte Doggie bij haar schouders. ‘Ja, die zou jou perfect staan!’ Ze glimlachte, haalde haar portemonnee tevoorschijn, gaf de verkoper een paar bankbiljetten en negeerde dat hij niet teruglachte, terwijl hij

de sjaal inpakte en haar die over de ruwe houten planken van de kraam aangaf.

‘Kom eens hier, Doggie!’ riep gouverneur Jansen bij een overdaad aan grote en kleine Chinese figuren van een onbestemd materiaal. ‘Moet je kijken! Die brengen geluk! Laat mij er eentje voor je kopen!’

Na een paar minuten waren ze verder gelopen. Doggie met een sjaal om haar schouders en een kleine, holle Boeddhafiguur onder de arm. Ze was trots en gelukkig. Gouverneur Jansen had haar diep in de ogen gekeken en haar verzekerd dat het poppetje een eeuwige vriendschapsband tussen hen beiden zou symboliseren. Het was echt ongelooflijk.

Ze haalde haar schouders op en ademde de scherpe geur in. Om haar heen was alles perfect. Het reisgezelschap, de kale, exotische bomen en de mensen die zich in de schaduw onder hen voortbewogen. Ze glimlachte naar de arbeiders die op de rand van het trottoir zaten met hun eetstokjes en de schaaltes dampende noedels en groenten, die ze hadden volgeschepd bij een paar proviso-rische tafels die op het trottoir achter hen in de zon naast elkaar stonden opgesteld.

Vlak voor haar liep Wesley Barefoot rond met een brede glimlach die je nog van achteren kon zien, alle kanten op wijzend en met zijn oog tegen een goedkope, pas gekochte fotocamera. Naast hem liep T. Perkins met lange passen en een alerte blik, twee plastic tassen gevuld met allerlei speelgoed voor neefjes en nichtjes. Helemaal vooraan torende gouverneur Bruce Jansen in stralend humeur boven alles en iedereen uit, met Caroll Jansen aan zijn arm. Hij zwaai-de naar een van de ambtenaren die hen vanuit de openstaande poort van het consulaat tegemoetkwam.

Doggie keek naar het gebouw. Het was zoals verwacht kleiner dan de ambassade aan het Xiushui Bei’jie, waar ze een paar dagen ervoor een geweldig ontvangstdiner hadden gekregen, maar toch maakte het consulaat een stralende, bombastische indruk, daar in het zonlicht met de stars-and-stripes wapperend in de wind en de ranke, geüniformeerde Chinese schildwacht die op zijn lage plat-form voor de getraliede poort stond.

Doggie keek over haar schouder naar de nauwe handelsstraat. Een wereld van verschil tussen dit officiële, westerse gebouw en de

in elkaar geflanste kraampjes op de Zijdemarkt. Een kloof van zeden en gewoonten en leven.

Wat verderop gooide een kleine verkoper een van zijn vele fabeldierachtige vliegers in de lichte wind, en iedereen werd gevangen door de aanblik van de gracieuze, draaiende bewegingen.

En toen gebeurde het.

Caroll Jansen begon plotseling te gillen, zwaaide met haar armen en weigerde haar tas los te laten. Doggie draaide zich met een ruk naar haar om, en op hetzelfde moment verstomde Caroll Jansens gegil. Ze viel om en het bloed dat uit haar hals spoot raakte haar man, terwijl Jansens adviseur Thomas Sunderland naar voren sprong en probeerde de jonge Chinees met het mes te pakken te krijgen. Sheriff T. Perkins gooide zijn plastic tassen zo hard weg dat de betonnen bestrating voor het consulaat tot leven kwam door kleine rubber ballen en plastic poppetjes, en met een sprong die je niet van hem zou verwachten sneed hij de dader de terugweg af naar de beschutting van het gekrioel van mensen op de Zijdemarkt. Doggie zag het mes nog een keer schitteren, en zelfs vele jaren later kon ze het nog steeds voor zich zien als ze haar ogen dichtdeed. Het was al bebloed toen het op de afwerende arm van T. Perkins af suiste.

Toen zag ze gouverneur Jansen, die zich tien meter bij haar vandaan op zijn knieën liet vallen. De gedaante in zijn armen was al levenloos, en Doggie stond toe te kijken terwijl mensen hem en zijn vrouw van alle kanten te hulp schoten.

Ze bekeek alles met trillende lippen. Rosalie Lee, die met veel moeite haar prachtige sweater kapotscheurde en probeerde het bloeden te stoppen. De soldaten die in de richting sprongen van T. Perkins en de luid gillende Chinees, die nu onder spitse knieën lag te spartelen. Ze zag hoe het bloed uit de arm van de sheriff stroomde, en ze zag hoe Wesley Barefoot stokstijf stilstond op het pleintje voor het consulaat, met een lijkkleek gezicht.

Ja, Doggie zag Wesley Barefoot op het moment waarop hij volwassen werd, en zijn tandpastareclameglimlach verbleekte.

Ondertussen hielpen John Bugatti en de adviseur van de gouverneur, Thomas Sunderland, elkaar om Caroll Jansen naar het consulaat te brengen, en het was een chaos, geschreeuw en gegil van jewelste. Veel mensen kwamen toesnellen en sloegen van ontzetting

hun handen voor het gezicht. Een vreselijk contrast met het zachte jammeren van de dader twintig meter daarvandaan.

Doggie ging op het lage platform van de schildwacht zitten onder een gigantisch messing bord en leunde met haar rug tegen de bakstenen pilaar, en daar bleef ze zitten.

‘Kom, meid! Kom, Doggie!’ Het was T. Perkins die sprak. Op dat moment waren er minstens tien minuten verstreken sinds de overval op Caroll Jansen.

Hij spreidde zijn armen en trok haar naar zich toe. ‘Heb je het zien gebeuren?’

Ze knikte.

‘Ze is helaas overleden, Doggie.’ Hij was eventjes stil, alsof hij haar reactie wilde voelen, maar Doggie zei niets. Ze wist het best.

Hij bracht haar naar een groot, wit vertrek in het consulaat, waar een paar administratieve medewerkers de opdracht hadden gekregen voor hen te zorgen. Het was alsof de lucht knisperde, en de meeste ambtenaren zaten met verbeterde gelaatstrekken voor hun computer of met een telefoon in de hand. Het was een ernstige crisis, dat was duidelijk te zien. Een zee aan instanties in China én in de VS moest worden geïnformeerd en geconsulteerd. De stemming was hectisch. De naam van minister James Baker van Buitenlandse Zaken werd verscheidene malen genoemd.

Buiten voor de ramen klonken voetstappen van mensen die op straat heen en weer renden. De jonge Chinees die Caroll Jansen had overvallen, stond nog steeds tegen de muur aan geduwd te trillen. Het leek alsof hij niet begreep wat er allemaal aan de hand was.

‘Volgens mij is hij niet helemaal normaal, Doggie,’ zei Rosalie Lee terwijl ze in Doggies arm kneep.

Ze keek naar de geüniformeerde mannen die de dader vasthielden en hun woede en minachting in zijn gezicht brulden. Toen verscheen er een vrachtauto met nog meer geüniformeerde mannen om hem op te halen, en de ogen van de jongeman straalden van angst.

‘Die smeerlap krijgt binnen twee dagen een kogel in zijn nek, wedden?’ zei een van de ambtenaren.

Doggie probeerde de jongeman op de laadbak van de vrachtwagen te volgen, ze begreep er helemaal niets van. Ze wist alleen dat ze graag naar huis wilde.

Toen ging ze op een stoel zitten en staaarde voor zich uit, tot ze van John Bugatti een kop dampende thee in de handen geduwd kreeg.

‘Het is verschrikkelijk wat er is gebeurd, Doggie,’ zei hij en hij probeerde te glimlachen. ‘Het spijt ons allemaal verschrikkelijk dat jij ervan getuige moest zijn. Maar laat je er niet door kapotmaken, hoor je wat ik zeg?’

Ze knikte. Het was een eigenaardige manier om het te zeggen, maar ze begreep wat hij bedoelde.

‘Je was gewoon toevallig hier, dat is alles. Ik begrijp best dat je je op dit moment heel klein voelt, en bang bent en heel, heel verdrietig; maar het is nu voorbij. Over een paar dagen zijn we weer thuis.’

Doggie haalde een keer diep adem. ‘Ja, maar we zouden toch nog van alles gaan bekijken?’ Ze had zich zojuist gerealiseerd dat het avontuur voorbij was. ‘De bergen, de Minggraven en de terracot-tasoldaten! We zouden het allemaal gaan bekijken, toch?’ Nu voelde ze duidelijk de knoop in haar ziel.

Bugatti legde zijn arm om haar heen. ‘Doggie, luister eens! Wat er is gebeurd, verbindt ons.’ Rosalie knikte bevestigend op de achtergrond.

‘Door wat we hier vandaag hebben meegemaakt, horen we vanaf nu bij elkaar in het leven, nietwaar? Wij allemaal, jij en ik, T. Perkins en Rosalie Lee en Wesley. Begrijp je?’

Doggie keek hen aan. Op hun gezichten viel af te lezen dat iedereen het op zijn manier eens was met wat Bugatti zojuist had gezegd. Wesley probeerde zelfs nog te knikken, maar kon het niet. Zijn hele lichaam was als het ware verstijfd.

Bugatti schraapte zijn keel. ‘Van nu af aan zullen we allemaal op een bijzondere manier bij elkaar horen, denk ik. We kunnen naar elkaar toe gaan en troost zoeken als we dat ooit nodig mochten hebben, onthoud dat, Doggie! Van nu af aan kun je me altijd bellen en om hulp vragen. Dat geldt gegarandeerd ook voor de anderen, dat weet ik zeker.’

Rosalie knikte, en dat deed ook T. Perkins.

Doggie keek hen verdrietig aan. Dat was toch gewoon maar iets wat je zei. ‘Hoe moet ik jou ooit te pakken krijgen?’ vroeg ze. ‘Jij bent ongetwijfeld altijd in China, in New York of in Camp David, of waar dan ook.’ Ze schudde weer met haar hoofd. ‘Jij bent een bekende journalist en ik ben gewoon ik. Denk je dat ik dat niet weet?’

Bugatti knikte. Toen pakte hij het Boeddhabeeldje, dat Bruce Jansen haar nog geen halfuur geleden had gegeven, en legde dat op zijn schoot. ‘Mag ik deze eventjes lenen?’ vroeg hij en hij pakte de gouden dart uit T.’s borstzakje. Daarna kraste hij wat verf van de uiteengeweken lippen van het beeldje en maakte op die manier een smalle opening tot het holle binnenste. ‘Kijk hier!’ Hij scheurde een vel papier van het notitieblok dat altijd in zijn borstzakje zat. ‘Nu schrijf ik het telefoonnummer van mijn goede oom Danny op, hem kun je altijd bellen. Als er iemand is die altijd weet waar ik ben, dan is hij het wel.’ Hij rolde het papiertje op en zat er wat mee voor de mond van het beeldje te klungelen. ‘Zo, Doggie! Nu zit Danny’s telefoonnummer in het beeldje. Nu kun je altijd met mij in contact komen als dat nodig is.’

Op dat moment stapte gouverneur Jansen het vertrek binnen, met Thomas Sunderland vlak achter hem. Beiden met een vaalgrauw gezicht.

Jansen stond even stil en staaarde met verdrietige, wazige ogen voor zich uit. Toen richtte hij zich op, op zo’n manier dat iedereen zijn blik neersloeg, en zei wat Doggie nooit zou vergeten: ‘Beste vrienden, jullie hebben gedaan wat jullie konden! Moge God jullie zegenen, voor alt...!’

Toen brak zijn stem.